

ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДХОДЖЕНЬ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

©2018 РОМАНОВСЬКА Ю. А., УРБАНОВИЧ В. А.

УДК 657

Романовська Ю. А., Урбанович В. А. Єдиний соціальний внесок як ефективний інструмент забезпечення надходжень у системі державного соціального страхування

Метою статті є оцінювання стану запровадження ЄСВ в Україні, оцінка його ефективності, визначення проблемних питань та шляхів удосконалення системи справляння ЄСВ. Саме система справляння єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відіграє значну роль у фінансуванні соціальної сфери України. Від своєчасного надходження страхових внесків значною мірою залежить ефективність вітчизняної системи соціального захисту. Досліджено сутність єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, ефективність запровадження та перегляд облікових ставок, проведено аналіз стану заборгованості зі сплати ЄСВ в Україні та, зокрема, у Вінницькій області, а також факторів, що спричиняють її. У результаті аналізу визначено низку проблем, які потребують негайного вирішення. Основні з них – високе навантаження на фонд оплати праці суб'єктів господарювання. Обґрунтовано, що такий стан справ неминуче призводить до виникнення заборгованості зі сплати ЄСВ. Виділено шляхи вдосконалення законодавства про сплату та нарахування ЄСВ, запропоновано радикальне реформування механізму адміністрування ЄСВ.

Ключові слова: єдиний соціальний внесок, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, Пенсійний фонд України, легалізація.

Рис.: 6. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 11.

Романовська Юлія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (вул. Соборна, 87, Вінниця, 21050, Україна)

E-mail: bogdana32rom@ukr.net

Урбанович Вікторія Анатоліївна – студентка, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (вул. Соборна, 87, Вінниця, 21050, Україна)

E-mail: vita-urbanovich2238@ukr.net

УДК 657

UDC 657

Романовская Ю. А., Урбанович В. А. Единый социальный взнос как эффективный инструмент обеспечения поступлений в системе государственного социального страхования

Цель статьи – исследование состояния введения ЕСВ в Украине, оценка его эффективности, определение проблемных вопросов и путей совершенствования системы взимания ЕСВ. Именно система единого взноса на общеобязательное государственное социальное страхование играет значительную роль в финансировании социальной сферы Украины. От своевременного поступления страховых взносов во многом зависит эффективность отечественной системы социальной защиты. Рассмотрена сущность единого взноса на общеобязательное государственное социальное страхование, эффективность внедрения ставок единого взноса, проведен анализ состояния задолженности по уплате ЕСВ в Украине и, в частности, в Винницкой области, а также факторов, вызывающих ее. В результате анализа определен ряд проблем, требующих немедленного решения. Основные из них – высокая нагрузка на фонд оплаты труда субъектов хозяйствования. Обосновано, что такое положение дел неизбежно приводит к возникновению задолженности по уплате ЕСВ. Приведены пути совершенствования законодательства об уплате и начислении ЕСВ, предложено радикальное реформирование механизма администрирования ЕСВ.

Ключевые слова: единый социальный взнос, общеобязательное государственное социальное страхование, Пенсионный фонд Украины, легализация.

Рис.: 6. **Табл.:** 1. **Библ.:** 11.

Романовская Юлия Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, Винницкий торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета (ул. Соборная, 87, Винниця, 21050, Украина)

E-mail: bogdana32rom@ukr.net

Урбанович Виктория Анатольевна – студентка, Винницкий торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета (ул. Соборная, 87, Винниця, 21050, Украина)

E-mail: vita-urbanovich2238@ukr.net

Romanovska Yu. A., Urbanovich V. A. The Single Social Contribution as an Efficient Instrument to Ensure Revenues in the State Social Insurance System

The article is aimed at researching the status of introduction of the single social contribution (SSC) in Ukraine, evaluating its efficiency, identifying problematic issues and ways to improve the system of charging the SSC. The system of single contribution for the State compulsory social insurance specially plays a significant role in financing the social sphere of Ukraine. Efficiency of the national social protection system depends on the timely receipt of insurance contributions. The authors consider the essence of the single contribution to the State compulsory social insurance, efficiency of introduction of the single contribution rates, carry out an analysis of the status of arrears in the payment of the SSC in Ukraine and, in particular, in the Vinnytsia region, as well as factors that cause such situation. The analysis identifies a number of issues that require immediate solutions. The main ones are the high burden on the Fund of economic entities' wages. It is substantiated that this state of affairs inevitably leads to the formation of arrears in the payment of SSC. The ways of improvement of the legislation on payment and accrual of the SSC are provided, a radical reforming of the mechanism for administration of the SSC is proposed.

Keywords: single social contribution, the State compulsory social insurance, Pension fund of Ukraine, legalization.

Fig.: 6. **Tbl.:** 1. **Bibli.:** 11.

Romanovska Yuliia A. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Vinnitsa Institute of Trade and Economy of Kyiv National University of Trade and Economy (87 Soborna Str., Vinnytsya, 21050, Ukraine)

E-mail: bogdana32rom@ukr.net

Urbanovich Victoria A. – Student, Vinnitsa Institute of Trade and Economy of Kyiv National University of Trade and Economy (87 Soborna Str., Vinnytsya, 21050, Ukraine)

E-mail: vita-urbanovich2238@ukr.net

Удосконалення системи соціального забезпечення – питання особливої соціальної значущості в кожній державі. Будь-які зміни в цій сфері набувають потужний громадський резонанс і в нашій країні. Реформування дохідної частини системи соціального захисту – одна з рекомендацій Світового банку та Міжнародного валютного фонду владі України з метою комплексної реформи бюджету для скорочення державних видатків. Сучасна пенсійна система, як і будь-яка система розподільного типу, мінімізує відповідальність працівника за своє майбутнє життя – вона залежить від трудового стажу, статусу і доходу. Основна роль відводиться державі, яка забезпечує функціонування солідарної пенсійної системи. Запровадження ЄСВ покращило систему соціального та пенсійного забезпечення та вдосконалило систему контролю і гарантій застрахованих осіб. Однак ефективно наповнення пенсійної системи можливе за умови когерентності діючої системи єдиних соціальних внесків.

На сьогоднішній день реформування системи нарахування та сплати єдиного соціального внеску є одним із основних завдань соціально-економічної політики держави з огляду на забезпечення ефективного функціонування системи пенсійного забезпечення. Збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів та наповнення Пенсійного фонду України здебільшого відбувається за рахунок коштів, що надходять від сплати єдиного соціального внеску.

Проте існує низка негативних аспектів, що зумовлює потребу більш детального опрацювання і нормативного врегулювання проблемних питань у частині наповнення системи соціального захисту.

Публікації, присвячені проблемам соціального страхування, знайшли своє відображення в наукових роботах Н. М. Внукової, Ю. С. Конопліна, Н. В. Кузьминчук, С. І. Юрія та багатьох інших. Дослідження порядку нарахування, обчислення та контролю за сплатою єдиного соціального внеску висвітлено в матеріалах Д. А. Ковалевич, В. М. Кміть, Т. М. Остапенко, Е. О. Максимчук, А. Р. Дуб та ін. Вагомий внесок у обґрунтування сутності єдиного соціального внеску зробили також такі українські фахівці, як О. М. Бондаренко, С. В. Бортнік, М. І. Карлін, О. О. Костриця, О. І. Шуляк та інші.

Процеси нарахування та утримання єдиного соціального внеску аналізували Н. Г. Ніщенко та Л. І. Федоришина. Зокрема, дослідженню проблематики щодо організації складання звітності за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у бюджетних установах і визначення шляхів її вдосконалення було здійснено А. П. Бабченко. А питанням оптимізації механізмів сплати зборів на обов'язкове державне і пенсійне страхування присвячені праці В. П. Завгороднього, В. Я. Савченко, М. Я. Дем'яненка, Ф. Ф. Бутинця та ін.

Проте в умовах формування соціально орієнтованої ринкової економіки ретельний аналіз системи адміністрування єдиного соціального внеску та обґрунтування його проблематики не було здійснено в повному обсязі.

Метою статті є аналіз та оцінка ефективності запровадження єдиного соціального внеску в Україні на сучасному етапі розвитку та пошук дієвих шляхів удосконалення системи справляння єдиного соціального внеску.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [9].

Прийняття цього закону обумовлено необхідністю підвищення ефективності роботи фондів державного соціального страхування, у тому числі шляхом більш раціонального використання коштів, що спрямовуються на утримання їх адміністративного апарату, а саме: зосередження функцій, пов'язаних з формуванням страхових коштів, в одному органі та запровадження єдиної для усіх фондів інформаційної бази, що має забезпечити прозорість фінансових потоків, підвищити платіжну та звітну дисципліну платників страхових внесків та цільове використання страхових коштів [2, с. 7–17; 3].

Згідно зі змінами в Постанові КМУ № 675 від 01.04.2017 р. відбулося об'єднання загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, та встановлення ставки розподілу ЄСВ на рівні 10,28% [8].

Постановою КМУ від 19 липня 2017 р. № 530 змінено пропорції розподілу ЄСВ. Сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування розподіляється на:

- ✦ загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття – 5,23% (було – 5,88%);
- ✦ загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності – 9,15% (було – 10,28%);
- ✦ загальнообов'язкове державне пенсійне страхування – 85,62% (було – 83,84%) [7].

З огляду на це, розглянемо динаміку надходжень від розподілу ЄСВ між Фондами за 2015–2017 рр., наведену на рис. 1.

Як бачимо на рис. 1, найбільша частка коштів від сплати ЄСВ перераховується саме на Пенсійний фонд України. У зв'язку з тим, що значно зросла кількість ФОП за 2017 р. порівняно із 2016 р., загальна сума доходів, на які нараховується ЄСВ, зросла на 41,9%. Відповідно збільшились і загальні надходження до фондів соціального страхування – на 37,2%. При цьому лише до Пенсійного фонду надходження збільшились на 44%. Після об'єднання надходжень до загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання їх сума збільшилась у 2017 р. на 11,3% порівняно з 2016 р.

У контексті відповідальності перед соціальними фондами платники єдиного внеску отримали ряд переваг, а саме: скорочення часу на сплату та звітування за ЄСВ (звітність у 4 фонди соціального страхування до однієї в орган доходів і зборів з 01.10.2013 р), загальні правила нарахування та утримання ЄСВ і єдина форма звітності підвищують ефективність роботи, зменшення кількості перевірок та контроль за сплатою ЄСВ одним органом.

Розмір єдиного соціального внеску не є стабільним і визначається відсотком від фонду заробітної плати та розміром заробітної плати.

Прийнятим законопроектом № 7000 з 01.01.2018 р. встановлено мінімальну заробітну плату в місячно-

му розмірі – 3 723 грн. У 2018 р. розмір ставки ЄСВ було встановлено на однаковому рівні для всіх груп платників податку – 22% від місячної заробітної плати. Платниками єдиного соціального внеску є роботодавці; фізичні особи – підприємці; особи, які забезпечують себе роботою самостійно – займаються незалежною професійною діяльністю; особи, які працюють на виборних посадах; військовослужбовці та інші категорії платників податків.

Законодавчо визначається мінімальний та максимальний розмір ЄСВ. Наразі в Україні з метою стимулювати підприємства показувати реальні зарплати ключових топ-менеджерів державних або приватних компаній, які вимірюються мільйонами гривень, діє обмеження, згідно з яким соціальний внесок у розмірі 22% сплачується тільки з частини доходу, що не перевищує 15 мінімальних зарплат, тобто з 1 січня 2018 р. – це 55 845 грн. Відповідно максимальна сума ЄСВ у 2018 р. – 12285,9 грн.

Згідно з результатами проведених досліджень більшість суб'єктів господарювання сплачує мінімальний розмір ЄСВ, особливо це стосується суб'єктів малого підприємництва, зокрема суб'єктів мікропідприємництва.

Як бачимо з табл. 1, розмір єдиного соціального внеску за період з 2011 по 2018 рр. зріс майже вдвічі.

Основним об'єктом оподаткування є нарахована заробітна плата за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Значне підвищення розміру мінімальної заробітної плати та зростання прожиткового мінімуму в Україні з 2017 р. привело

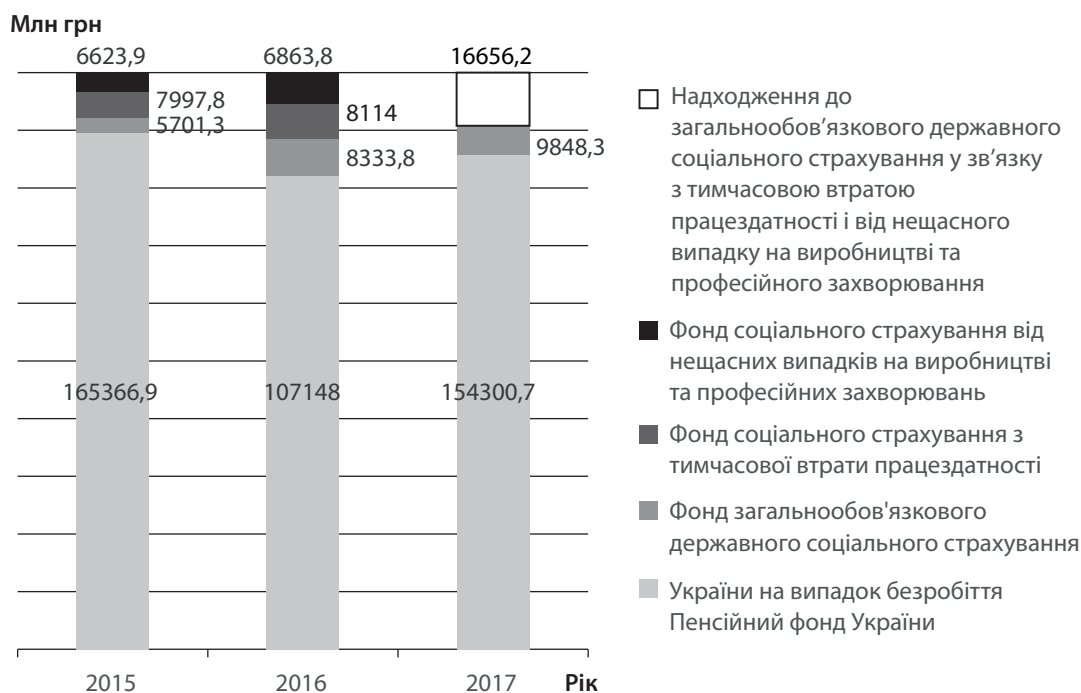

Рис. 1. Розподіл надходжень ЄСВ до Фондів соціального страхування України за 2015–2017 рр., млн грн

Джерело: розроблено на основі [10].

Єдиний соціальний внесок в Україні в період з 2011 по 2018 рр.

Період	Мінімальний розмір ЄСВ, грн/міс.	Абсолютне відхилення, грн	Відносне відхилення, %
1 січня 2011 р. – 31 березня 2011 р.	326,53	–	–
1 квітня 2011 р. – 30 вересня 2011 р.	333,12	+6,59	+2
1 жовтня 2011 р. – 30 листопада 2011 р.	341,80	+8,68	+2,6
1 грудня 2011 р. – 31 грудня 2011 р.	348,29	+6,59	+1,9
1 січня 2012 р. – 31 березня 2012 р.	372,33	+23,94	+6,9
1 квітня 2012 р. – 30 червня 2012 р.	379,62	+7,29	+2
1 липня 2012 р. – 30 вересня 2012 р.	382,39	+2,77	+0,7
1 жовтня 2012 р. – 30 листопада 2012 р.	387,95	+5,56	+1,5
1 грудня 2012 р. – 31 грудня 2012 р.	393,50	+5,55	+1,4
1 січня 2013 р. – 30 листопада 2013 р.	398,01	+4,51	+1,1
1 грудня 2013 р. – 31 грудня 2013 р.	422,65	+24,64	+6,2
1 січня 2014 р. – 31 грудня 2014 р.	422,65	0	0
1 січня 2015 р. – 31 серпня 2015 р.	422,65	0	0
1 вересня 2015 р. – 31 грудня 2015 р.	478,17	+55,52	+13,1
1 січня 2016 р. – 30 квітня 2016 р.	303,16	-175,01	-36,6
1 травня 2016 р. – 30 листопада 2016 р.	319	+15,84	+5,2
1 грудня 2016 р. – 31 грудня 2016 р.	352	+33	+10,3
1 січня 2017 р. – 30 квітня 2017 р.	704	+352	+100
1 травня 2017 р. – 30 листопада 2017 р.	704	0	0
1 грудня 2017 р. – 31 грудня 2017 р.	704	0	0
з 1 січня 2018 р.	819,06	115,06	+16,3

Джерело: складено на основі [4].

до збільшення середньої заробітної плати в економіці країни, суттєво вплинуло на легалізацію зайнятості. Проте в даному періоді спостерігається також зменшення створення робочих місць внаслідок прагнення роботодавців зменшити податкове навантаження на бізнес, адже стрімке підвищення мінімальної заробітної плати – це ще й зростання ЄСВ. Залежність між рівнем оподаткування фонду заробітної плати та чисельністю офіційно працевлаштованого населення можна охарактеризувати як зворотну, тобто чим вищий рівень податкових внесків, тим менший рівень працевлаштування.

Європейській бізнес-асоціації (ЄБА) прогнозувала, що у 2018 р., незважаючи на незмінність ставки, відбудеться подальше зростання фіскального навантаження за рахунок збільшення бази нарахування ЄСВ, яка прив'язана до мінімальної заробітної плати.

Такий стан справ неминуче призводить до виникнення заборгованості зі сплати єдиного соціального внеску.

Таким чином, останні три роки основними причинами зростання заборгованості були:

- ✦ зростання заборгованості із заробітної плати;

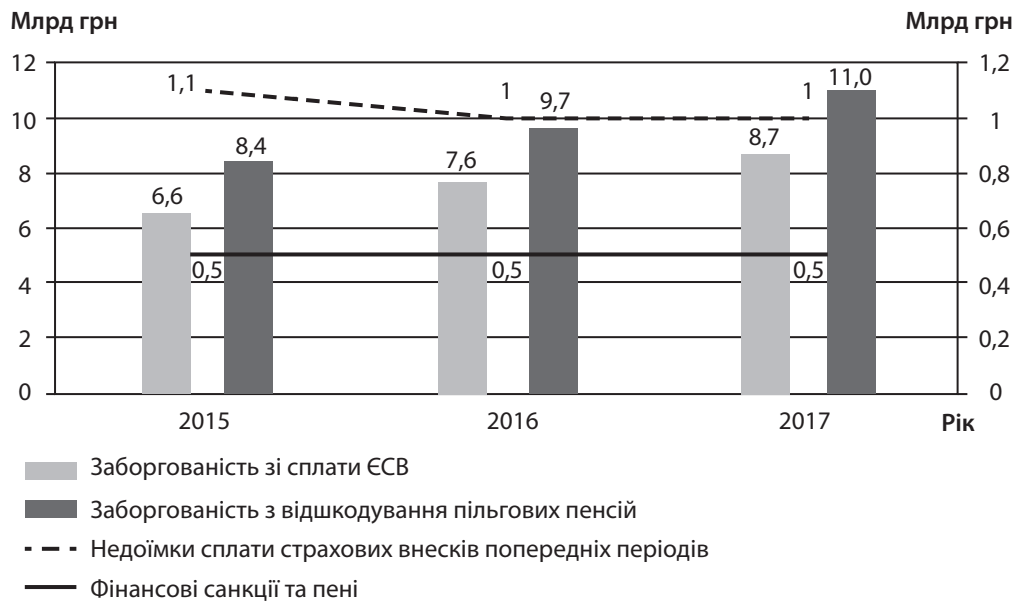
- ✦ скрутний фінансовий стан державних підприємств;
- ✦ відсутність коштів на відшкодування пільгових пенсій.

Розглянемо детальніше інформацію про стан заборгованості зі сплати ЄСВ у 2015–2017 рр. (рис. 2).

Дані рис. 2 свідчать про те, що Пенсійним фондом України проводилась робота щодо скорочення обсягів заборгованості платєжів. У 2017 р. було подано позовних заяв до суду про стягнення заборгованості на суму 3,3 млрд грн, що на 57% більше, ніж у 2016 р. (у 2016 р. було подано заяв на суму 2,1 млрд грн). Завдяки виконаній роботі у 2017 р. було погашено заборгованість з обов'язкових платєжів до Пенсійного фонду України на 398 млн грн, що на 55% менше, ніж у 2016 р.

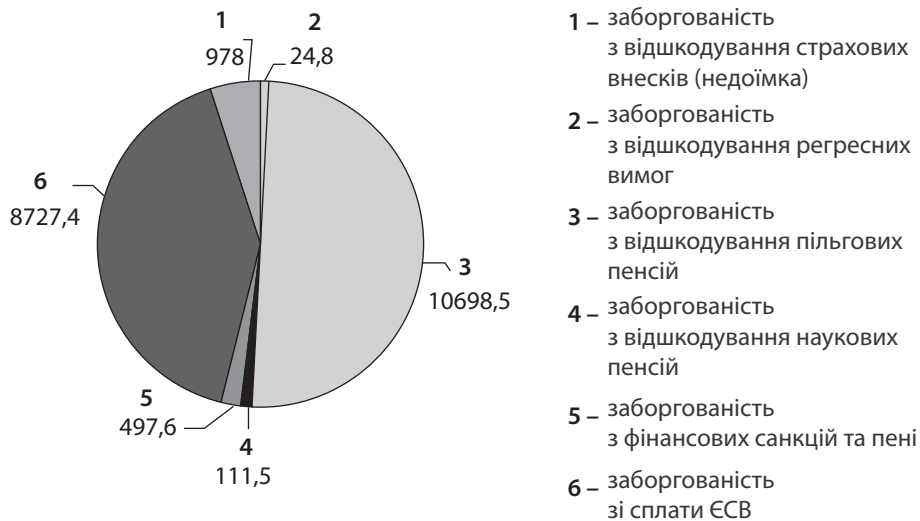
Детальнішу інформацію про заборгованість з платєжів Пенсійного фонду України станом на 01.01.2018 р. можна побачити на рис. 3.

Як видно з рис. 3, у структурі заборгованості сплата ЄСВ займає чи не найбільшу частку – 41,5%, причому з року в рік заборгованість збільшується. Станом на 01.01.2018 р. ця заборгованість становить 21037,8 млн грн.

Рис. 2. Динаміка заборгованості з платежів до Пенсійного фонду України за 2015–2017 рр., млрд грн

Джерело: розроблено на основі [5].

Рис. 3. Структура заборгованості з платежів Пенсійного фонду України на 01.01.2018 р., млн грн

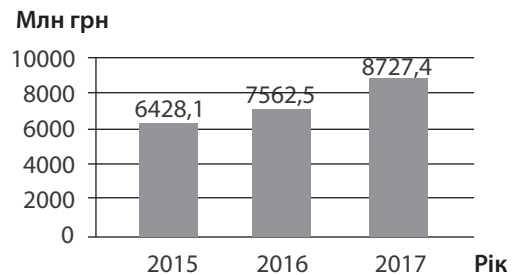
Джерело: розроблено на основі [4].

Як бачимо на *рис. 4*, збільшення податкового навантаження через нарахування єдиного соціального внеску найбільше ускладнюють діяльність малого та середнього бізнесу, що, своєю чергою, призводить до зростання ціни на продукцію та послуги через збільшення собівартості, а також до тінізації зайнятості.

Наприкінці 2016 р. відбулося масове закриття неприбуткових суб'єктів господарювання у зв'язку з нововведенням, яке передбачало для даної категорії ФОП сплату соціального внеску в розмірі, не меншому 704 грн на місяць.

На *рис. 5* відображено тенденції погашення заборгованості з обов'язкових платежів до Пенсійного фонду України за 2015–2017 рр.

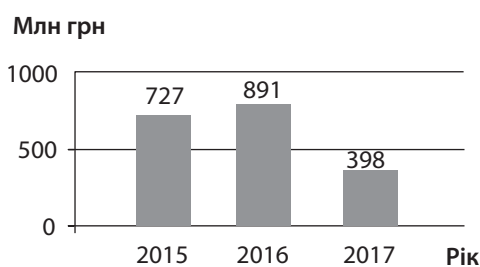
Одним із основних завдань органів Пенсійного фонду є погашення боргів із ЄСВ та платежів до

Рис. 4. Динаміка заборгованості зі сплати ЄСВ у 2015–2017 рр., млн грн

Джерело: розроблено на основі [4].

Фонду. Як видно з *рис. 5*, у 2017 р. заборгованість з обов'язкових платежів до Пенсійного фонду України скоротилася на 55,3%.

Рис. 5. Погашення заборгованості з обов'язкових платежів до Пенсійного фонду України за 2015–2017 рр., млн грн

Джерело: розроблено на основі [5].

Відповідно до даних Головного управління ДФС у Вінницькій області на 01.01.2018 р. на обліку в області перебуває 128 566 платників єдиного соціального внеску (юридичні особи – 32 832, фізичні – 95 734). Порівняно з 01.01.2017 р. їх кількість збільшилася на 9 787, або на 8,2% (на 01.01.2017 р. на обліку знаходилось 118 779 платників, у т. ч.: юридичних осіб – 31 309, фізичних – 87 470) [1].

Розглянемо динаміку надходження єдиного соціального внеску на обов'язкове державне соціальне страхування та заборгованості щодо його сплати у Вінницькій області за 2015–2017 рр. (рис. 6).

Аналізуючи дані рис. 6, бачимо, що протягом 2017 р. надходження від сплати ЄСВ було в 1,5 разу більше від надходжень 2016 р. Борг по єдиному соціальному внеску на 01.01.2018 р. становить 84,1 млн грн, у т. ч. по юридичних особах – 50,4 млн грн, фізичних – 33,7 млн грн. Порівняно з даними на 01.01.2017 р. борг по єдиному внеску зменшився на 1,9 млн грн, або на 2,2%, по юридичних особах зменшився на 3,7 млн грн, по фізичних – зріс на 1,8 млн грн.

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що для України запровадження єдиного соціального

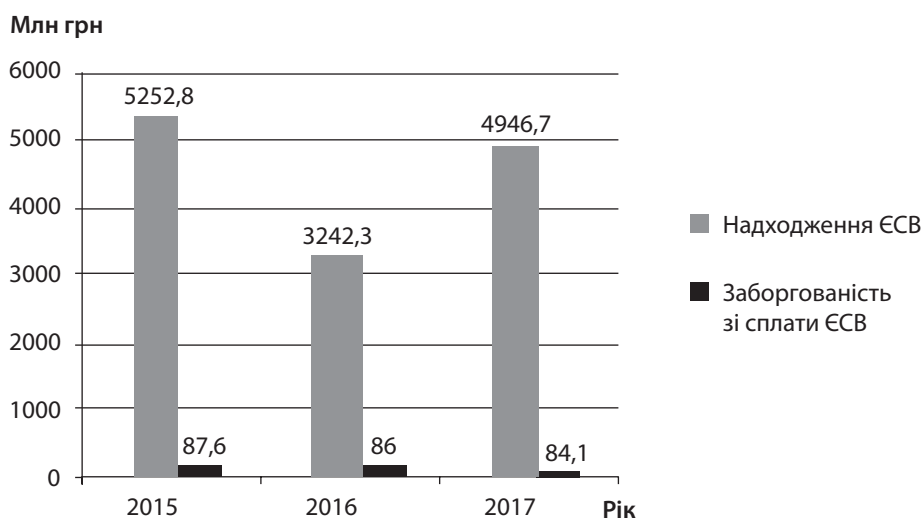
внеску – це один із провідних інструментів реформування соціальної політики держави. Однак є низка проблем, пов'язаних із справами та адмініструванням єдиного соціального внеску, які потребують негайного вирішення, а саме:

- ✦ пошук можливостей зниження податкового навантаження на Фонд оплати праці;
- ✦ зменшення ставок ЄСВ для вітчизняних суб'єктів господарювання;
- ✦ ефективне використання коштів від справляння ЄСВ;
- ✦ вдосконалення суперечливих положень нового законодавства;
- ✦ недопущення заборгованості зі сплати ЄСВ та ін.

На підставі даного дослідження доцільно перерахувати основні пропозиції щодо вдосконалення законодавства про сплату та нарахування ЄСВ:

- ✦ збільшення максимальної величини бази нарахування ЄСВ з 15 до 25 мінімальних зарплат;
- ✦ установлення регресивної шкали розміру сплати ЄСВ заробітної плати доходу, що перевищує максимальну величину, з метою стимулювання до легалізації доходів громадян;
- ✦ встановлення у законодавстві про працю вимоги застосовувати на підприємствах принципи диференціації заробітних плат, залежно від складності, кваліфікації та відповідальності роботи, і встановлення вимоги сплачувати ЄСВ керівникам підприємств з розрахунку двох мінімальних заробітних плат.

У зв'язку з цим Кабінетом Міністрів України був підтриманий проект щодо змін до низки законодавчих актів, пов'язаних з нарахуванням і забезпеченням пенсій [6; 11]. Зокрема, уряд має на меті запровадити «справедливий механізм нарахування ЄСВ». Законопроект передбачає:

Рис. 6. Динаміка надходження та заборгованості зі сплати ЄСВ у Вінницькій області за 2015–2017 рр., млн грн

Джерело: розроблено на основі [1].

- ✦ збільшення порогу застосування базової ставки 22% щодо ЄСВ;
- ✦ впровадження ще декількох ставок ЄСВ в порядку убування (так звана регресійна шкала);
- ✦ збільшення мінімальної суми ЄСВ для керівників підприємств;
- ✦ обмеження доходу по працівниках-інвалідах, до якого може застосовуватися пільгова ставка ЄСВ – 8,41%;
- ✦ введення збільшеної ставки ЄСВ (22%+) для підприємств зі шкідливими умовами праці;
- ✦ повернення фінансування за рахунок Фонду соціального страхування оздоровчих заходів профілактичного характеру щодо працівників та їх дітей [6].

Втім, задекларовані зміни не сприяють зниженню податкового навантаження на доходи фізичних осіб. Тому єдиним виходом із ситуації є радикальне реформування механізму адміністрування ЄСВ, а саме:

- ✦ перегляд алгоритму обчислення ЄСВ і реальне зниження ставок без будь-яких умов, що змусить працедавців і найманих працівників не порушувати трудове законодавство;
- ✦ стабілізація економічних процесів у державі, що одночасно стабілізує і ринок праці, і, відповідно гідну заробітну плату.

ВИСНОВКИ

Таким чином, через запровадження в Україні єдиної системи збору страхових внесків, їх обліку та контролю за повнотою і своєчасністю сплати, а також єдиної інформаційної системи платників страхових внесків та застрахованих осіб, спостерігається підвищення ефективності роботи соціальних фондів.

Проте роботодавці не отримали очікуваного полегшення податкового навантаження. Значне зниження рівня оподаткування заробітної плати у 2016 р. (на 36,6% порівняно з показником 2015 р.) передбачало позитивну динаміку, але зростання мінімальної заробітної плати обумовило зростання податкових платежів уже в другому кварталі 2016 р.

Отже, сьогодні вимагає нових підходів у системі реалізації та вдосконалення системи адміністрування єдиного соціального внеску та стабілізації економіки країни, що дозволить підвищити дохідну частину соціальних фондів країни та забезпечить гідний рівень соціального захисту населення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Головне управління Державної фіскальної служби у Вінницькій області. URL: <http://vin.sfs.gov.ua/>
2. **Калінеску Т. В., Романовська Ю. А., Антіпов О. М.** Соціальне страхування : навч. посіб. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. 514 с.
3. **Лукашова Л. В.** Способи сприяння легалізації зайнятості населення в Україні. *Науковий вісник Ужгородського*

національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2017. № 14 (2). С. 19–23.

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/ua/>

5. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>

6. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо справедливого механізму нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL: <http://spo.fpsu.org.ua/na-obgovorenni-v-spo/4538-proekt-zakonu-ukrajini-pro-vnesennya-zmin-do-deyakikh-zakonodavchikh-aktiv-ukrajini-shchodo-spravedlivogo-mekhanizmu-narakhuvannya-edinogo-vnesku-na-zagalnoobov-yazkove-derzhavne-sotsialne-strakhuvannya>

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до пункту 1 додатка до постанови Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 675» від 19.07.2017 р. № 530. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250155660>

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 26.11.2014 р. № 675. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-2014-p>

9. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

10. Основні показники зі сплати ЄСВ за 2017 рік / Федерація професійних спілок України. URL: <https://pon.org.ua/novyny/6217-osnovn-pokazniki-z-splati-yesv-za-2017-rk.html>

11. Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

REFERENCES

Holovne upravlinnia Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby u Vinnytskii oblasti. <http://vin.sfs.gov.ua/>

Kalinesku, T. V., Romanovska, Yu. A., and Antipov, O. M. *Sotsialne strakhuvannia* [Social Insurance]. Luhansk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia, 2013.

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-2014-p>

[Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

[Legal Act of Ukraine] (2017). <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250155660>

Lukashova, L. V. "Sposoby sprianniia lehalizatsiia zainiastosti naselennia v Ukraini" [Ways to Promote Legalization of Employment in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, no. 14 (2) (2017): 19-23.

"Osnovni pokaznyky zi splaty YesV za 2017 rik" [Key Indicators for CSPs for 2017]. *Federatsiia profesiinykh spilok Ukrainy*. <https://pon.org.ua/novyny/6217-osnovn-pokazniki-z-splati-yesv-za-2017-rk.html>

Oftsiinyi sait Ministerstva finansiv Ukrainy. <https://minfin.com.ua/ua/>

Oftsiinyi sait Pensiinoho fondu Ukrainy. <https://www.pfu.gov.ua/>

"Proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do de-iakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo spravedyvoho mekhanizmu narakhuvannia yedynoho vnesku na zahalnoob-oviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia»" [Draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Fair Payment Mechanism for a Single Contribu-

tion to Mandatory State Social Insurance"]. <http://spo.fpsu.org.ua/na-obgovorenni-v-spo/4538-proekt-zakonu-ukrajini-pro-vnesennya-zmin-do-deyakikh-zakonodavchikh-aktiv-ukrajini-shchodo-spravedlivogo-mekhanizmu-narakhuvannya-edynogo-vnesku-na-zagalnoobov-yazkove-derzhavne-sotsialne-strakhuvannya>

УДК 336.2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КЛАСИФІКАЦІЇ ПЕРЕКЛАДАННЯ ПОДАТКІВ

©2018 ПАЄНТКО Т. В., САВЧЕНКО Ю. М.

УДК 336.2

Паєнтко Т. В., Савченко Ю. М. Теоретичні засади класифікації перекладання податків

Стаття присвячена поглибленню вивчення сутності перекладання податків як економічної категорії, зокрема через класифікацію перекладання податків за трьома критеріями: механізм включення податку в ціну, вид податку та податкова юрисдикція. Охарактеризовано прямий і зворотний напрямки перекладання податків у цілому, залежно від механізму включення податку в ціну. Узагальнено дослідження механізмів перекладання таких ключових податків в Україні, як податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств і податок на доходи фізичних осіб, проаналізовано можливості їх перекладання. Здійснено розмежування перекладання податків за податковою юрисдикцією на таке, що відбувається в межах однієї країни, і таке, яке виходить за межі однієї країни, зокрема з використанням офшорних територій. При цьому, щодо перекладання податків у межах однієї країни, зосереджено увагу на використанні спрощеної системи оподаткування в Україні в процесах перекладання податків, максимізації прибутків та мінімізації податкових платежів.

Ключові слова: податки, перекладання податків, податкове навантаження, фіскальна політика, ухилення від оподаткування, попит та пропозиція, еластичність попиту та пропозиції.

Рис.: 1. **Бібл.:** 13.

Паєнтко Тетяна Василівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: tpayentko109@gmail.com

Савченко Юлія Михайлівна – аспірантка, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: julia161093@gmail.com

УДК 336.2

Паєнтко Т. В., Савченко Ю. М. Теоретические основы классификации переложения налогов

Статья посвящена углублению изучения сущности переложения налогов как экономической категории, в частности с помощью классификации переложения налогов по трем критериям: механизм включения налога в цену, вид налога и налоговая юрисдикция. Охарактеризованы прямое и обратное направления переложения налогов в целом, в зависимости от механизма включения налога в цену. Обобщены исследования механизмов переложения таких ключевых налогов в Украине, как налог на добавленную стоимость, налог на прибыль предприятий и налог на доходы физических лиц, проанализированы возможности их перекладывания. Осуществлено разграничение переложения налогов по налоговой юрисдикции на происходящее в пределах одной страны и выходящее за пределы одной страны, в частности с использованием офшорных территорий. При этом, относительно переложения налогов в пределах одной страны, сосредоточено внимание на использовании упрощенной системы налогообложения в Украине в процессах переложения налогов, максимизации прибыли и минимизации налоговых платежей.

Ключевые слова: налоги, переложение налогов, налоговая нагрузка, фискальная политика, уклонение от налогообложения, спрос и предложение, эластичность спроса и предложения.

Рис.: 1. **Библ.:** 13.

Паєнтко Тетяна Василівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: tpayentko109@gmail.com

Савченко Юлія Михайлівна – аспірантка, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: julia161093@gmail.com

UDC 336.2

Paientko T. V., Savchenko Yu. M. The Theoretical Foundations of the Tax Transfer Classification

The article is concerned with deepening of studying of the essence of tax transfer as an economic category, in particular by means of classification of tax transfer according to three criteria: mechanism for tax inclusion in price, type of tax, and tax jurisdiction. The direct and reverse directions of tax transfer as a whole are characterized, depending on the mechanism for tax inclusion in price. The authors generalize the studies on mechanisms for transfer of such main taxes in Ukraine as value added tax, corporate income tax and income tax of individuals, analyze possibilities of their transfer. The demarcation of taxes as to tax jurisdiction that happen within the borders of one country and going beyond the borders of one country, in particular making use of offshore territories, is made. At the same time, regarding the transfer of taxes within one country, the emphasis is placed on using a simplified tax system in Ukraine in the processes of tax transfer, maximizing profits and minimizing tax payments.

Keywords: taxes, tax transfer, tax burden, fiscal policy, tax evasion, supply and demand, elasticity of supply and demand.

Fig.: 1. **Bibl.:** 13.

Paientko Tetiana V. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Finance, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: tpayentko109@gmail.com

Savchenko Yuliia M. – Postgraduate Student, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: julia161093@gmail.com